

ПИРАМИДАЛЫҚ ЖҮЙЕ ҚИМЫЛ БҰЗЫЛЫСТАРЫ ОРТАЛЫҚ НЕРВ ЖӘНЕ ШЕТКЕРІ ПАРАЛИЧ

**Орындаған: STOM STAR GROUP
Тобы: СТК-330**

Топикалық диагностиканың мысалдары

Симптом белгілері

Топикалық диагноз

Жойылу (белсенді қимылдардың шектелуі)

1,2,3,4,5,6 – орталық қозғалтқыш жолдың ми қыртысынан жұлынның алдыңғы мүйізшесіне дейін кезкелген жерінде зақымдалуы

Бұлшық ет күшінің жойылуы (төмендеуі)

1,2,7,8 – қозғалтқыш нейронның кезкелген жерінде шеткері паралич ретінде зақымдалуы.

Симптом белгілері

Бұлшық ет гипертониясы
(Жиналғыш пышақ типі
бойынша)

Сіңір рефлекстерінің
гиперрефлексиясы

Топикалық диагноз

1,2,7,9 – жұлынның алдыңғы
мүйзшесінде қозғалтқыш
торшаларының зақымдалуы
немесе қаңқа жүйкеорінің
қозғалтқыш торшаларының
зақымдалуы.

10 – ми қыртысының
қозғалтқыш аймағының
тітіркендіретін патологиялық
жүйе

Симптом белгілері

Топикалық диагноз

Патологиялық рефлексстер (Бабинский, Опенгейм, Горлон, Росслеймо)

11 – ми қыртысының қозғалтқыш аймағының зақымдалуы

Патологиялық синкинезиялар

12,14 – Ми қыртысынан қаңқа жүйелеріне дейін қозғалтқыш жолының зақымдаулы

Бұлшық ет гипотониясы (атония)

13,14 – ми бағанасының зақымдалуы, яғни альтернативті паралич

Симптом белгілері

Топикалық диагноз

Сіңір рефлекстерінің
гиперрефлексиясы

15,16-жұлынның мойын
бөлімінің көлденең
зақымдалуы

Бұлшық еттің фасцикулярлы
тартылуы

16-жұлынның кеуде аймағының
көлденең зақымдалуы

Сіреспе тартылулардың білезік
табан бұлшық еттерінде пайд
болып дененің бір жартысына
таралып одан кейін
эпилепсиялық естен танудың
пайда болуы

17-жұлынның бел немесе
сегізкөз деңгейінде
зақымдалуы

Глоссарий

- Парез (грек сөзінен paresis аударғанда әлсіреу, босаңсу) – ерікті қимылдардың толықсыздығы немесе толық емес паралич, әлсіреуді білдіреді.
- Плегия (грек сөзінен plege соққы зақымдау).
- Гемиплегия (гемипарез) – дененің жарты бөлігінің плегиясы (парезі)
- Параплегия (парапарез) – аяқ пен қолдың плегиясы немесе парезі.
- Тетраплегия (тетрапарез) - барлық екі аяқ пен қолдың плегиясы немесе парезі.
- Беткей рефлекстер – кілегей қабатпен тері рефлекстері.
- Терең рефлекстер – сіңір, буын, сүйек үсті қабатының рефлекстері.

- Бұлшық ет гипертониясы (гипотониясы) – бұлшық ет тонусының жоғарлауымен (төмендеуі)
- Гиперрефлексия (гипорефлексия, арефлексия) – сіңір және периостальдің жоғарлауы (төмендеуі немесе жойылуы)
- Патологиялық рефлексстер - қозғалтқыш жолының зақымы кезінде анықталған рефлексстер.
- Фасцикулярлы тартылулар- бір топ бұлшық еттердің еріксіз жиырылуы.
- Қорғаныш рефлексстер – зақымдалған аяқ пен қолды тітіркендірген кезде еріксіз қимылдардың пайда болуы.
- Бұлшық ет гипотрофиясы және атрофиясы – бұлшық ет көлемінің азайып жұқалануы, қалыпты созылмалылығының жойылуы.

- Орталық паралич – бұл паралич орталық нейронның кез-келген деңгейінде зақымдалуы болып табылады, яғни ми қыртысының қозғалтқыш аймағынан жұлынның алдыңғы мүйізшесінде орналасқан нейрондарға дейін (қаңқа жүйкелерінің ядроларн дейін).
- Шеткері паралич – бұл паралич шеткері нейронның яғни алдыңғы мүйізшесінде орналасқан торшадан бұлшық етке дейінгі деңгейде және қаңқа жүйелерінің ядроларының зақымдалуы болып табылады.
- Паретикалық жүріс – бұл паралич науқастың аяғының шеткері параличімен сипатталады, бұлшық ет күшінің азаюына байланысты науқас аяғын сүйретіп жүреді.
- Степах – паретикалық жүрістің бір түрі, аяқ басының парезі кезінде науқас аяғын тізе буынында және жамбас буынында қалыптан тыс бүгеді, осы кезде табаны салбырап жүреді.
- Статикалық жүріс – науқастың орталық паралич кезінде аяқты көтере алмай жүруін айтады (аяғын жерден көтере алмай сүйретіп жүреді).

Экстрапирамидалық жүйе.

Гиперкинетикалық-

гипокинетикалық немесе

гипокинетикалық –

Гиперкинетикалық синдромдар

Топикалық диагностиканың мысалдары

Симптомдары	Топикалық диагноз
Олигокинезия, брадикинезия	1,2,3,4,5,6,7,8 – паллидарлы жүйенің зақымдалуы - гипокинетико– Гиперкинетикалық синдромдар (паркинсонизм немесе акинетико тырыспа синдромы)
Ахейрокинез	9,10,11,12,13,14 – стриарлы жүйенің зақымдалуы (Гиперкинетико- гипокинетикалы синдром)

Симптомдары

Топикалық диагноз

Микрография

12 – субталикалық ядроның зақымдалуы. Льюис немесе боз денемен байланысының зақымдалуы.

Бұлшық ет гипотониясы

14 – жолақ дененің қауыз, құйрықты дене және шар тәрізді дененің маңайында зақымдалуы.

Глоссарий

- Олигокинезия (грек сөзінен oligos кіші – kinesis қимыл) – қимылдардың кемуі.
- Брадикинезия (грек сөзінен bradis баяу – kinesis қимыл) – қимылдың баяулауы.
- Амимия (грек сөзінен а – жоқ – mimia қалыпты жағдайға ұқсас қимыл жасамау) маска тәріздес бет.
- Бүгілгіш қалпында тұру – басымен денесі бүгілген, қолдары денесіне әкеліп бүгілу қалпында тұрады.
- Пропульсия (латын тілінен propulso алдыға итермелеу) – науқастың жүріс кезінде үздіксіз алдыға қарай жүруі.
- Ахейрокинез (грек сөзінен а-жоқ, cheir қол, kinesis қимыл) – жүріс кезінде қолдарының достық қимылдарының жойылуы.
- Бұлшық ет тонусының пластикалық типі бойынша жоғарлауы (тісті доңғалақ типі бойынша).

- Статикалық тремор (тиын санау немесе тамшыларды айналдыру симптомдары) – білезік саусақтарының кіші жиілікті және амплитудада тыныштық қалпында күшейіп отыратын діріл.
- Микрография – жазудың өзгеруі, жазуы ұсақ болып келеді.
- Гиперкинездер – еріксіз зорлық қимылдар.

Мишық жүйесі

Топикалық диагностиканың мысалдары

Симптомдары	Топикалық диагнозы
<ul style="list-style-type: none"> • Ромберг сынамасында тұрақсыздық. • Нистагм	1,2,3,4 – Мишықтың құрт тәрізді денесінің зақымдалуы кезінде кездеседі.
<ul style="list-style-type: none"> • Өкше-тізе сынамасы (тура тигізбеу) • Сөз мәнерінің бұзылуы	3,4,5,6,7,8,9,10 – Мишықтың жарты шарларының зақымдалуы кезінде кездеседі.
<ul style="list-style-type: none"> • Психиканың бұзылуы	11,12- мишыққа баратын жолдармен, мидың үлкен жарты шарлардың маңдай бөлімдерінің зақымдалуы

Глоссарий

- Асинергия (грек сөзінен аударғанда а-жоқ + *sinergia* қарым-қатынастық) – бірнеше бұлшық еттердің жиырылуы нәтижесінде, қимыл кезінде бұлшық еттердің достық қатынасының бұзылуы.
- Атаксия (грек сөзінен аударғанда *ataxia* – ретсіздік) – үйлесімдіктің бұзылысымен сипатталатын қимыл бұзылыстары.
- Гиперметрия (грек сөзінен аударғанда *hyper* – жоғары *metron* – өлшем қалып) – нақты емес, шамадан тыс қимыл.
- Интенециялық тремор – белгілі бір мақсатта қимыл жасауға ұсыныс берген кезде, қимылдың аяқ жағында аяқ пен қолдың тремордың күшейуі пайда болады.
- Нистагм (грек сөзінен аударғанда *nistagmos*-қалжырау) – көз алмасының ритмикалық дірілі.

- Адиодохокинез (а-жоқ+ diadochos- келесі) - шапшаң супинациямен пронация кезінде қимылдың бір тектігінің бұзылуы.
- Сөз мәнерінің бұзылуы – баяу немесе модуляциясыз сөйлеу.
- Бұлшық ет гипотониясы – бұлшық ет былжырақтығы және әлсіздігі буын экскурсиясының шамадан тыс болуы.
- Мегалография (грек сөзінен аударғанда megas – үлкен + grapho – жазу) – жазуының сызығы иіріліп әріптері үлкен болып көрінеді.
- Астазия – абазия (грек сөзінен аударғанда а-жоқ+ stagis – тік тұру, а – жоқ + basis – қадам) – қимыл мен жүрістің бұзылуы, науқас біреудің көмегінсіз өз бетінше тұрып жүре алмайды.